

Handläggare
Inger Bogne
Telefon: 08-50815450

Till
Skarpnåcks stadsdelsnämnd
2016-11-24

Grönare Stockholm - Förslag till nya riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden

Remiss från kommunstyrelsen, dnr. 171-1292/2016

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnåcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Denise Melin
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till nya riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden, *Grönare Stockholm*. Riktlinjerna innehåller tre övergripande mål och hur de ska uppnås. Vidare innehåller förslaget en strategisk vägledning för olika faser. Stadsdelsnämndernas lokala parkplaner lyfts fram som ett värdefullt kunskapsunderlag som utgör en av flera grunder för stadens olika planeringsprocesser. En strategisk samordningsgrupp föreslås inrättas för att stödja genomförandet av riktlinjerna och öka lärandet och omvärldsbevakning inom staden.

Förvaltningen anser att det är bra att gemensamma riktlinjer för stadens parker och naturområden tas fram, men dokumentet behöver utvecklas vidare. Vidare anser förvaltningen att då de lokala parkplanerna får en ökad betydelse bör centrala medel

avsättas för att ta fram det, istället för stadsdelsnämndernas drift-medel används. Förvaltningen efterlyser också en tydligare skrivning om naturreservatens betydelse för en hållbar stadsutveckling och att det är oklart vilken nämnd som ansvarar för investeringar i naturreservat inom Stockholm stad.

Bakgrund

Kommunstyrelsen fick i budget för 2016 i uppdrag att se över samordning, styrning och finansieringslösningar avseende grönsstrukturfrågor inom staden. Stadsledningskontoret har därför tagit fram ett förslag till nya riktlinjer för verksamhetsområdet. Utgångspunkter är stadens Vision 2040, översiktsplan och miljöprogram. Arbetet med *Grönare Stockholm* har samordnats med revideringen av stadens översiktsplan och arbetet med ett ökat bostadsbyggande. Syftet är att säkerställa att Stockholm växer på ett ekologiskt och socialt hållbart sätt där stadens gröna kvalitéer tillvaratas och utvecklas. Den gemensamma inriktningen är att skapa en stad som är både tätare och grönare.

Grönare Stockholm har nu skickats ut på remiss till samtliga stadsdelsnämnder och flera fackförvaltningar. Remisstiden sträcker sig till 2016-11-28.

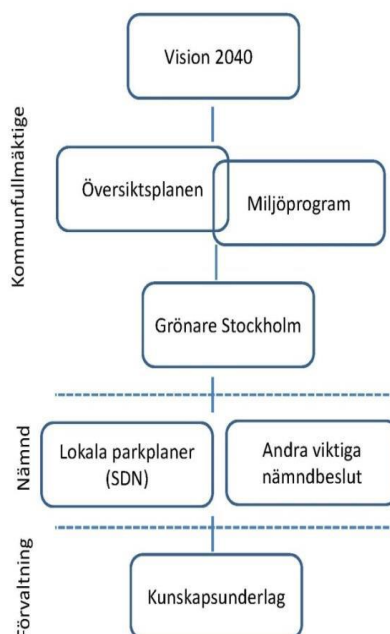
Ärendet

Ärendet består av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen och ett förslag till nya riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden.

Bakgrund

Riktlinjerna inleds med en beskrivning av stadens grönsstruktur, vad den består av och hur den värdesätts av stockholmarna. Därefter följer en beskrivning av ansvarsfördelning. Ansvaret för parker och naturområden delas mellan flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser. Stadsdelsnämnderna har huvudansvaret för drift och investering i stadens parker och naturområden. Trafiknämnden ansvarar för belysning, kommuncentrala parker samt samordning av stadsdelsnämndernas stadsmiljöarbete. Exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, idrottsnämnden, fastighetsnämnden och stadens bolag ansvarar för olika delar kopplat till parker och naturområden. Uppdelningen förutsätter en samverkan mellan förvaltningar och bolag med en god samordning mellan styrdokument.

De viktigaste stadsövergripande dokumenten är stadens långsiktiga vision, översiktsplanen och miljöprogramet.

Syftet med riktlinjerna är att lägga fast generella riktlinjer för ett grönare Stockholm och ge strategisk vägledning för hur målen ska omsättas i det praktiska arbetet med planering, genomförande och förvaltning.

Utmaningar och gällande mål

Kommunfullmäktige har lagt fast en rad övergripande och mer verksamhetsspecifika mål som berör utveckling och förvaltning av stadens grönområden. En stor utmaning staden står inför är att bygga 140 000 nya bostäder. Staden ska bli både tätare och grönare enligt de olika styrdokument. Det är viktigt att se till helheten. Det behövs därför ökad kunskap och helhetsperspektiv hos de som planerar, anlägger och sköter stadens grönområden. Staden behöver också en god omvärldsbevakning och innovationsförmåga för att klara utmaningarna. Stadens arbete med de gröna frågorna ska alltid präglas av medskapande och delaktighet genom dialoger med medborgarna som använder parker och natur på olika sätt, enligt riktlinjerna.

Övergripande riktlinjer

Här redovisas tre mål för parker och grönområden och hur de ska uppnås.

Stockholmarna ska ha god tillgång till parker och natur med höga rekreation- och naturvärden

För att uppnå målet behöver förståelsen för stockholmarnas behov öka, befintlig grönstruktur berikas, ytterstadens grönområden få fler funktioner, nya parker anläggas och tillgängligheten till grönområden öka.

Trygga en livskraftig grönstruktur med rik biologisk mångfald

För att uppnå målet behöver de unika gröna och blå karaktärerna värnas på ett klokt sätt, de gröna och blå kvaliteterna vara en självklar utgångspunkt i stadsutvecklingen, närheten till vatten tas tillvara och den rika biologiska mångfalden värnas.

Ett effektivt resursutnyttjande och samspel mellan förvaltning och utveckling

Målbilden är att stadens resurser ska utnyttjas effektivt. För att uppnå målet behöver ekosystemtjänster arbetas in som verktyg i stadsutvecklingen, slitstarka och hållbara grönområden utvecklas, lärandet inom organisationen öka och samordnas och gröna och blå kvaliteter stärkas i den byggda miljön.

Strategisk vägledning

I avsnittet beskrivs hur gröna kvaliteter ska säkras i stadens centrala processer. Det gäller vid *planering och utredning*, t.ex. i områdesplanering och planprogram. Där ges goda möjligheter att utveckla tillgången till en platsspecifik grönstruktur som innehåller parker med höga kvaliteter. I *genomförandefasen* involveras de som har ansvar för byggprocessen. Det är viktigt att staden bevakar en rad olika grönfrågor under genomförandeskedet. *Förvaltningsfasen* upptar den största delen av anläggningarnas livslängd och varje år av förvaltning kan ses som en form av investering i att öka värdet på parker och natur. Staden arbetar med kunskapsunderlag och långsiktiga styrdokument som parkplaner och skötselplaner för att styra kvaliteten.

Stadsdelsnämndernas lokala parkplaner är ett värdefullt kunskapsunderlag som utgör en av flera grunder för stadens olika planeringsprocesser. Planerna används för budgetplanering och innehåller kartor och förteckningar över den gröna mark som förvaltas av stadsdelsnämnderna. Framtagandet av planerna ska finansieras av stadsdelsnämndernas driftmedel.

Drift och underhåll utförs med få undantag av upphandlade entreprenörer. Staden har tagit fram en modell för gemensamma

upphandlingar för att säkerställa en likvärdig skötselstandard. Stadens tjänstemän, konsulter och entreprenörer behöver fortlöpande utveckla kunskap om nya skötselmetoder och ny teknik för att kunna möta ett ökat besöksstryck, behov av multifunktionella ytor och ekosystemtjänster. Det är även viktigt att medborgarnas engagemang tas tillvara.

De tre beskrivna faserna avslutas vart och ett av ett stort antal frågeställningar som beslutsfattare och tjänstemän bör ta ställning till för att på så sätt uppfylla stadens övergripande mål.

Genomförande och uppföljning

I syfte att förbättra den stadsövergripande uppföljningen av målen för parker och naturområden ska kommunstyrelsen precisera ansvarsfördelning och gemensamma indikatorer för staden som helhet. En ny strategisk samordningsgrupp föreslås inrättas för att stödja genomförandet och öka lärandet och omvärldsbevakning inom staden. Gruppen ska samordna behov av kunskapsunderlag, strategier och planerings-/prioriteringsstöd samt ha ett helhetsansvar för att följa upp stadens roller, arbetssätt och organisation. Gruppen leds av stadsträdgårdsmästaren och bemannas i övrigt med tjänstemän från de tekniska förvaltningarna och stadsdelsförvaltningarna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stab och har behandlats i förvaltningsgrupp 2016-11-17, i rådet för funktionshinderfrågor 2016-11-16 och i pensionärsrådet 2016-11-17.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Grönare Stockholm ersätter två befintliga dokument, *Gröna promenadstaden* och *Stockholms parkprogram*. Arbetet med *Grönare Stockholm* har samordnats med revideringen av stadens översiktsplan. Förvaltningen anser inledningsvis att det hade varit en fördel om *Översiktsplanen* och *Grönare Stockholm* hade skickats ut samtidigt eller i omvänd ordning eftersom *Grönare Stockholm* har *Översiktsplanen* som utgångspunkt. Som det nu är har förvaltningen inte kännedom om innehållet i *Översiktsplanen* avseende parker och naturområden.

Grönare Stockholm beskriver att ansvaret för att förvalta och utveckla stadens parker och naturområden är uppdelat på ett stort antal förvaltningar och bolag. Det är därför viktigt att samla de gröna strategierna i ett särskilt styrdokument för att tydliggöra det gemensamma uppdraget anser förvaltningen. För stadsdelsnämnderna ska riktlinjerna bland annat ge vägledning för att ta fram

lokala parkplaner samt fungera som stöd i planering och genomförande av parkförnyelser, förvaltning och utveckling.

Förvaltningen anser därför att särskilda centrala medel måste avsättas till parkplanerna, då det handlar om kostnader på upp till en miljon kronor/per plan. Det är inte rimligt att stadsdelsnämndernas driftbudget ska användas till det.

Förvaltningen anser vidare att de tre föreslagna målen och riktlinjer för hur de ska uppnås är relevanta, men saknar under det första målet en tydligare skrivning om de skyddade områdenas betydelse för en hållbar stadsutveckling. Stockholms naturreservat är fria att uppleva för alla året runt. Stockholm är unikt ur ett internationellt perspektiv med stora naturområden nära medborgare och besökare. Det är än viktigare när staden växer att den stora tillgång som naturreservaten är, både ekologiskt och rekreativt, lyfts fram i översiktplanen, planprogram och lokala parkplaner. Det är också viktigt att staden satsar på en utveckling av naturreservatens rekreativa värden. Det nämns olika förslag i *Grönare Stockholm* som förvaltningen anser är bra. Men det är oklart vilken nämnd som ansvarar för investeringar i naturreservat inom Stockholm stad. Stadsdelsnämndernas ansvar är enligt reglementet skötsel och underhåll av naturreservat.

Förvaltningen anser att vägledningen i olika skeden, från utredning till förvaltning, kan bli ett bra stöd för stadens tjänstemän. Den behöver dock utvecklas och förtydligas. T.ex. kan frågelistorna bytas ut mot checklistor, med ett mindre antal väsentliga punkter, som kan användas för att uppnå stadens mål. Att utveckla den strategiska vägledningen kan bli ett uppdrag för den strategiska samordningsgruppen. Den skulle med fördel vara ett eget dokument.

Inrättandet av en strategisk samordningsgrupp för de gröna frågorna är ett bra initiativ. Gruppen ska samordna behov av kunskapsunderlag, strategier och planerings-/prioriteringsstöd samt ha ett helhetsansvar för att följa upp stadens roller, arbetssätt och organisation. Det är ett omfattande uppdrag som förutsätter att både personella och ekonomiska resurser avsätts för det. Det förutsätter också att samordningsgruppen ges ett tydligt uppdrag och mandat. Förvaltningen anser att rapporteringen av gruppens arbete ska ske samlat till berörda förvaltningschefer och att detta även ska omfatta representanter från stadsdelsförvaltningarnas direktörer, förslagsvis med en representant från innerstaden, en från västerort och en från

söderort. I *Grönare Stockholm* föreslås rapporteringen ske enbart till ”hårda FC”.

Bilagor

1. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande
2. *Grönare Stockholm*, riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden